

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. XVIII. An legis inobservantiam excuset à culpa periculum gravis
nocumenti?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

hoc limitandum videtur, ut non procedat, si carentiæ defectus alligatus fuit consensus; 2. si consensus externus in Bertam non procedat ab interno in eandem. 3. quoad ly, *ut non possit irritari* talis contractus post cognitum illum defectum notabilem. De his *V. dictal.* 4.

902. Inferes. 5. quòd omnis ignorantia, etiam vincibilis, modò non sit affectata, saltem *minuat* culpam, quia minuit voluntarium; exemplum est in peccato Pilati, *Joan.* 19. v. 11. de quo Christus sic loquitur: *qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.* Dixi autem, *modò non sit affectata.* Nam *ignorantia affectata solet æquiparari scientiæ.* c. ult. de rescript. in 6. ibi: *cùm taliter contrahendò non expertes scientiæ videantur;* & Layman in c. 20. de elect. n. 6. habeturque etiam in v. 2. de constit. in 6. teste Pirhing de *Judicijs*, n. 44. hinc si ob finem liberius peccandi, negligo sciendi occasiones, aut alia pono impedimenta libertatis in futurum, culpa fit auctior: excipe tamen ab hoc augmento finalitæ illam ignorantiam affectatam, quæ ob fines ex circumstantiis bonos assumeretur; Sanchez *cit. c.* 17. n. 5.

903. Inferes. 6. in foro externo *alleganti ignorantiam legis, aut edicti publici, sine probatione non credi*, ut dicitur c. *fin. qui matrimonium accusare.* Nam non ei, qui negat, sed, qui affirmat, imponitur onus, seu obligatio probandi. L. 2. ff. de probat. L. *Actor* 23. C. eod. Unde, quod dicitur *reg. 47. de reg. juris in 6. ignorantiam præsumi, ubi scientia non probatur*, fallit. 1. in facto proprio; quia nemo præsumitur ignorare factum proprium, c. *Ab excommunicato, de rescriptis*, nisi interdum ob temporis diuturnitatem, ut notat Mascardus de *probat.* Fallit. 2. si quis dicat, se nescire, quæ scire sui officij est, c. *innotuit, de elect.* Fallit. 3. si quis dicat, se nescire, quæ publicè gesta sunt, c. 1. de *postulat. Prælat. & cit. c. ult* ibi: *cùm rationabiliter præsumatur, quòd denuntiationem, publicè factam, idem existens in diœcesi, minimè ignoraverit;* quod tamen intellige pro foro externo.

904. Ratio hujus est, quia, quòd in dictis casibus præsumatur *scientia*, non *ignorantia*, non est ex natura rei, sed totum fundatur in præsumptione juris, quæ admittit probationem in contrarium, qua

posita admitti debet allegatio ignorantie. Hæc probatio præstatur. 1. si jus sit valde abstrusum, & non nisi valde doctis cognitum; Molin. *D.* 71. n. 10. Nam legis ignorantia est probabilis, si lex sit dubia, vel obscura, ut notat Layman in *c. ult. de constitut. n. 2.* Præstatur. 2. si quis probet, se inter homines non habitasse, vel carcere conclusum fuisse. 3. si probet se fuisse absentem à diœcesi, provincia, vel loco legis promulgatæ. 4. in muliere, milite, minore 25. annis, simplici agricola, facilius est conjectura ex circumstantia personæ, quòd legem inculpatè ignoraverit. Si autem ignorantia solùm semiplenè probata sit, in supplementum deferri à Judice juramentum potest. Gail. *l. 2. observ. 148. n. 23.* Molin. *D.* 71. n. 3. Layman in *cit. c. 2. de constitut. n. 5.* ob regulam communem: quòd ea, quæ occulta sunt, aut in animo consistentia, cùm aliam dilucidam plerumque probationem habere non possint, juramentò confirmari debeant.

§. XVIII.

*An legis inobservantiam excuset à culpa periculum gravis nocu-
menti?*

Loquimur de culpa ex inobservantia legis humane. Unde quæstio in præfens est 1. an quis lege humanâ obstringi possit ad aliquem actum, cui grave nocumentum annexum est, impendens subdito, si debeat illud implere? Et ad hoc respondetur affirmativè, si ejus observantia bono communi graviter necessaria sit: sic Covaruvias in *c. Alma, p. 1. q. 3. n. 9.* Suarez *l. 3. de legib. c. 30. n. 4.* cum communi. Nam quælibet pars communitatis, secundum quod graviter periclitatur bonum commune, graviter obligatur etiam posthabito bono suo privato, conservando communitatis bono; quia bonum commune semper præferendum est bono particulari; intellige, secundum quod (*hoc illi posthabere*) conservatio boni communis indiget, & non ampliùs. 905.

Ex hoc collig. 1. licitè subditos, etiam graviter, obligari ad præstandum actum bono communi graviter necessarium, licet ei annexum sit grave nocumentum particu-

particulare subditi; hoc enim suadet exemplum naturæ, quæ vult membrum rescari à corpore, si hoc necessarium est ad bonum commune totius reliqui corporis cæteroquin non incolume sine tali actu.

Collig. 2. non licere tales leges imponere subditis, ubi hoc non exigit gravis, & urgens necessitas conservandi salutem boni communis. Nam seclusa tali necessitate lex non foret iusta, cujus observationi est annexum vitæ periculum, jactura bonorum omnium, infamia valde gravis, &c. Nam, ut lex iusta sit, onus, quod imponit, necessarium esse debet conservationi Reipublicæ cæteroquin non incolumi.

907. Dices: ex facta ratione solum sequi, quod aliquis cum periculo sui nocuenti debeat succurrere bono communi cæteroquin periclitanti; sic tamen, ut quilibet in particulari, titulo damni, relate ad suum individuum, possit se excusare. 32. vel actus, cui tale nocumentum, aut periculum est annexum, imponit onus, quod dividi potest in omnes, vel tantum in aliquos, certum v. g. numerum personarum; in primo casu rectè probat objectio, non posse gravari unum tantum; cum & reliqui sint membra communitatis, consequenter æquè obnoxij subsidio boni communis; si secundum; determinationem pertinere ad gubernatorem; aliàs enim omnino inefficax foret gubernatio, & jus inutile, providendi periculo Reipublicæ, quolibet se excusante, consequenter nullo succurrente.

908. Quæstio est 2. de casu, quo grave illud nocumentum (v. g. periculum vitæ) non est annexum actioni præceptæ, sed aliunde provenit, v. g. à natura, vel extrinseco. Ante resolut. not. 1. esse distinguendum, an inobservantia, seu transgressio legis sit intrinsecè mala; quia scilicet est juris naturalis, ut mentiri, blasphemare, idolis sacrificare, uti mediis magicis &c. vel tantum juris positivum: in primo casu nullum etiam vitæ periculum excusat à culpa ejusmodi inobservantiam, simpliciter liberam, ut tenet communis; nam talis operatio libera, est necessariò mala, consequenter in nulla circumstantia, secluso errore, licitè eligibilis: si autem inobservantia legis illicita sit solum ex circumstantia juris positivi sic (ut eà seclusa, culpa vacet) attendendum est, an ejusmodi lex sit specialis,

Tom. I.

hoc est, singulos respiciens, quoad quasdam actiones, vel omissiones, ut *audire missam die festo, jejunare certis diebus, communionem sumere in paschate, non laborare die festo &c.* an communis, hoc est, respiciens actiones communes, seu pertinentes ad communem ritum Sacramentorum, v. g. *consecrare in utraque specie, miscere aquam vino &c.* Si primum: communis tenet, ejusmodi legis inobservantiam excusari à culpa, si ex opposito, seu illius observantia impenderet grave periculum, seu nocumentum, argumentò sumptò ex benignitate materna, quam in suos habet Ecclesia, quæ mentò præsumitur, eas actiones non exigere cum tanto subditorum nocumento.

Si autem secundum, communis tenet, talis legis inobservantiam non excusari à culpa, etiam propter periculum vitæ; & in hac re Castropalaus p. 1. tr. 3. D. 1. p. 16. n. 3. docet, hanc regulam quoad quasdam actiones esse certam. Unde violatio sigilli confessionis, nullo, quantumcunque gravi periculo etiam mortis, & tormentorum honestari potest, & reddi licita; idem dicit de consecratione in una tantum specie; rationem ait non esse aliam, quam quia pertinet ad ritum communem, & rectam Sacramentorum administrationem. Subjungit tamen: sed hæc ratio etiam militat, etsi non ita efficaciter, in aliis actionibus; ergo. Sed dici potest, quod violatio sigilli est illicita etiam jure naturali, & consecratio in una tantum specie, contra institutionem Christi, de quo *alibi*.

909.

ARTICULUS XIII.

De legis interpretatione.

910. Interpretatio legis nihil aliud est, quam declaratio, quod hic, vel ille casus, de quo dubitatur, sit, vel non sit sub lege; interpretatio alia est *authentica* (sic dicta per antonomasiam) quæ habetur ab ipso Legislatore, vel Successore ejus; alia *doctrinalis*, quæ fit judiciò virorum in tali arte peritorum. Et hæc habet magnum pondus, magnamque inducit probabilitatem teste Suarez l. 6. de legibus, c. 1. & sumitur ex verborum significatione, naturali, juridica, vel usuali, & vel maxime ex mente ipsius Legislatoris, ut dicitur

E c

c. huma-